

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

17:de årg. 1921.

Nr 9. September.

Pris 25 öre.

Vad vi vunnit.

Valen äro över och vi hava nu att följa resultaten av vårt arbete och våra ansträngningar till desamma. Socialdemokratin visar på en framgång, som vi icke vågat hoppas och därför känns så mycket mer glädjande. Våra kvinnor ha bestått provet! Vilken lycka för oss alla och för vår kvinnorörelse.

Det är så mycket värdefullare, som ansträngningarna varit stora från högerhåll att få kvinnorna sviktande. Agitationen har ju varit särskild lagd för att skrämna kvinnorna för socialism och dess målsmän. Hemmens socialisering, se där, vad vi komma till, ifall arbetarepartiet går framåt. Det är spöket som burits fram av dess kvinnor under valrörelsen. Men arbetarkvinnorna ha icke låtit skrämna sig. "Hemmen vill man ha bort och barnen skola ej längre tillhöra föräldrarna", har en av de mera kända högerkvinnorna yttrat, enligt referat, på ett möte. Det kanske kan tyckas litet post festum att vi taga upp slagorden efter

valen, men vi ha ansett oss böra göra detta, ty det är nästan de mest oförsynta tillvitelser, som kunna kastas ut mot arbetarerörelsens strävanden.

Vi ha det minsann under nuvarande förhållanden så bedrövligt ställt med arbetslöshet och bostadsbrist, så att hemmen mångenstädes äro endast en

vrångbild av hem. Och det just nu i det så beprisade kapitalistiska samhället.

Som förut sagts så ha arbetarkvinnorna icke heller kastat sig i armarna

strävanden att skydda hemmen och barnen. Men vi ha varit lojala och våra kvinnor arbetat med en energi och målmedvetenhet, som är all pris värd och med all säkerhet höjt upp valrörelsens arbete och fått, särskilt över de möten, som av dem arrangerats, något av festiviteten, som absolut haft stor betydelse för den kvinnliga väljarekåren. Om vi nu ett ögonblick kunna känna oss rätt nöjda, både med vad som presterades under valagitationen av våra organiserade kvinnor och det vi vunnit därmed, så är det icke någon orsak för oss att ett ögonblick förbliva "på stället vila". Nej, tvärtom. Vi ha sett vad vår kvinnorörelse nu betytt och alla års mödor att genom densamma sprida upplysning ute ibland skarorna. Det har betytt så mycket, att vi allt fastare fått klart för oss att våra organisationer äro alldeles nödvändiga för arbetarerörelsens och socialdemokratins frammarsch. Denna förvissning är en av de stora vinster vi vunnit genom detta val. Det är en glädjande visshet men en så oändligt ansvarsfull sådan. Kraven komma också med all säkerhet att växa och partiet och kvinnorörelsen komma att ställa ännu större fordringar på oss. Vi få inte stanna vid att vara goda arrangörer av mötena, organisatörer och agitatorer, vi måste

Målning från 1830-talet av Jörgen Roed.

på dessa hemmens apostlar utan förstått se sanningen i ögonen och röstat med dem som sökt under årens lopp värna arbetarehemmen. Vi kunna dock ej underlåta att uttrycka att vår önskan hade varit att fått se flera socialdemokratiska kvinnor valda som ett ännu starkare bevis för vår rörelses

framgång. Denna förvissning är en av de stora vinster vi vunnit genom detta val. Det är en glädjande visshet men en så oändligt ansvarsfull sådan. Kraven komma också med all säkerhet att växa och partiet och kvinnorörelsen komma att ställa ännu större fordringar på oss. Vi få inte stanna vid att vara goda arrangörer av mötena, organisatörer och agitatorer, vi måste

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. Allm. Tel. 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnr. 25 öre.

Annonspis: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-Dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. 244 36.

Ombyte av redaktör för Morgonbris.

Ruth Gustafson, som under sommaren åtnjutit tjänstledighet från tidningen, har nu till följd av bristande tid att sköta densamma, då arbetet för de kommunala uppdragen är så krävande, avträtt som redaktör för Morgonbris.

Signe Wessman, som under tiden redigerat tidningen, har nu av förbundsstyrelsen utsetts till redaktör.

även bliva insiktsfulla socialdemokrater.

Till detta är det, som vi även skola begagna tiden till nästa val. Vi äro nu så starka att vi helt säkert kunna bygga upp en god upplysnings- och studieverksamhet.

Göra vi detta och fortsätta vår agitatoriska verksamhet och slå vakt om vår tidning, så skola vi helt säkert med ganska lugn tillförsikt, såvida ej förhållandena bliva alltför svåra, kunna gå nästa val tillmötes och ej behöva befara tillbakagång utan ytterligare frammarsch, som ger oss möjligheter komma vårt ideella mål närmare.

S. W.

Inför ett nytt samhällsproduktions-system.

För Morgonbris av Maja Björkman-Broberg.

För närvarande äro vi även här i Sverige mitt uppe i ekonomisk depression, såväl inom industri som affärsvärlden. Kapitalistklassen ropar högt på lönedpressningar för den arbetande klassen. Denna ekonomiska kris, med arbetslöshet och konflikter på arbetsmarknaden, kommer säkerligen att föra med sig konsekvenser, som vi ännu ej fullt mäktat överskåda, men vars orsaker vi inom arbetarörelsen förstå och veta att de äro en direkt följd av det produktionsystem, varmed privatkapitalismen leder och ordnar samhällsproduktionen och arbetet. Kapitalistproduktionen, för profit och rikedomars hopande på ett fåtals händer. Rikedomarna som hopas på arbetareklassens bekostnad på profitutsugandets heliga rätt och på våldets och lockouternas stridsmetoder.

Dessa ekonomiska strider utkämpas i dag mellan de två sista maktklasserna på den sociala trappstegen — mellan kapitalklassen och arbetareklassen, och i den striden veta vi, att den klass som representerar arbetet kommer att gå segern till mötes — ty arbetet en gång rätt organiserat behärskar såväl rätten som makten.

Industrikapitalismen, så som den existerar i dag, är av jämförelsevis sent datum. Under medeltiden voro arbetarna i regeln själva ägarna av såväl verktygen som produktionsmedlen. Varje familj försåg sig i allmänhet själv med livsförnödenheter, eller var utbyte till stor del möjligt inom kommunernas egna gränser — i form av ömsesidiga tjänster. Då fanns alltså en enkel sann typ av privat egendom självförtjäna. Då fanns individuellt ägandeskap av produktionsmedlen. — Men med produktionens ordnande efter en ständigt stigande industriell skala, har arbetarna blivit exproprierade — det vill säga — de äga icke längre produktionsmedlen. Egendom, som en gång var självförtjänt — vilar nu på utsugandet av arbetarna — och till dem som äga produktionsmedlen går värdet av allt som produceras.

På den andra sidan står proletärlöneslaven ägande intet — utom sin arbetskraft. — Men denna arbetskraft är det som är skaparen till all rikedom, och produktionsmaskineriets drivande forcé. Arbetets män och kvinnor av i dag veta också att arbetet fanns till före kapitalet — och att det kommer att finnas till långt efter det kapitalistiska produktionsystem, som vi nu kämpa emot, ligger dött och begravet.

De veta också att arbetet är mänsklighetens medfödda rikedom, som rätt organiserad är vår lycka och vår glädje — men som nu under industrikapitalismens produktionsystem och utsugning — blivit mänsklighetens förbannelse. — Det fattiga folkets lidande — orsakerna till krig och blodbad — till hunger — arbetslöshet — och pest — till svältande kvinnors och barns tårar — till ett brott mot allt vad civilisation och humanism heter. Ja till en mara som käpprider alla länders svältande, hungrande proletärklasser.

Det är detta system, detta utsugnings- och produktionsystem, som vi arbetareklassens män och kvinnor vilja avskaffa — vilja omskapa.

Och vad är det vi vilja? Vilja vi störta vårt nuvarande samhälle för att i lättja, i sus och dus leva livet? Vilja vi riva ner och förstöra? Vilja vi plundra, mörda och röva? Nej och åter nej. Vi vilja på grundvalen av våra rättfärdiga, mänskliga existenskrav bygga upp en ny produktionsordning. Vi vilja återföra produktionsmedlen i samhällets vård och hand — till samhället där vi "alla" skola arbeta och producera för samhällsbehovet och ej längre för profit och rikedomars hopande.

Vi vilja införa samhället, där arbetskraftens rätt och värde utgöra den enda garantien för en människovärdig lika berättigad tillvaro. Där icke längre penningens makt och kapitalismens utsugningsvälde förslava det arbetande klassen. Genom våra organisationer vilja vi införa en kooperativ gemensam samhällelig produktionsordning. En socialisering "som omöjliggör" privatkapitalismens äganderätt till produktionsmedel och nationalrikedomar.

Vi vilja införa en produktionsordning, uppbyggd och avsedd för samhällets behov, där vi alla genom vår arbetsinsats uppfylla de krav samhället har rättighet att fordra av oss — för rättigheten att njuta av arbetets frukter.

Vi vilja framskapa en arbetsproduktionsordning där den mänskliga arbetsglädjen kan utvecklas, och där lönesläveriets förnedring icke längre förtrycker människorna.

Men för att nå fram till detta mål måste vi skola oss själva i arbetet, så att den dagen vi avkasta det kapitalistiska utsugningssystemet, vi då också äro mäktiga och medvetna om ansvaret. Ansvaret att bära upp det nya samhällets struktur, det nya, rätt-

färdiga produktionssystem, vi genom våra organisationer framskapat, så att socialismens lycka blir verkligt bestående bland människorna. Från kapitalistiskt håll reses oppositionens höga skri mot dessa våra krav, och vårt arbete inom organisationerna för att genom dem framskapa en ny produktionsordning. För närvarande råder över hela världen ett ekonomiskt kaos, en depression, vars hemska följder äro frukterna av just detta förvrängda produktionssystem, medförande svält, arbetslöshet och alla umbärandets lidanden åt de fattiga arbetande klasserna. Ingen tidssituation har förut visat arbetareklassen med sådan tydlighet, hur bankrutt det kapitalistiska produktionssystemets regim över hela världen är som just nu. Aldrig förr har nödvändigheten att arbetareklassen måste stå sammanlänkad i starka solidariska organisationer, för att taga upp striden mot kapitalistklassen, för införande av ett nytt samhällsligt produktionssystem, framträtt i så öppen dag som just nu. När dag för dag de svältande arbetslösa skarorna växa, därför att samhällets produktionssystem under kapitalismens ledning i hela världen visar sig i all sin obotliga oduglighet och omöjlighet att längre kunna existera.

Genom hårda strider blir det som vi genom våra organisationers makt en gång skola i samhällsutvecklingens marsch framåt förverkliga socialismens slutliga mål: den industriella demokratin.

Intill dess detta mål vunnits skola våra strider mot den besittande kapitalistklassens regim bliva många och svåra. Ja ibland skola vi i förtvivlad tröstlöshet kanske skåda pessimismens skepnad, som ett hotande, skrämmande spöke på vår väg framåt.

Men ur alla villors töcken, ur alla strider, som rasa partigrupper emellan — "om arbetsvägar", "om mål och medel i kampen i arbetet för våra idéer", skall tidens och utvecklingens egen bana lysa oss till mötes med sin solklara, crubbliga sanning och leda oss framåt. Våra fack- och politiska organisationer äro det byggnadsmaterial, varur framtidens nya sociala ekonomiska samhällsproduktionssystem skall växa fram. Arbetets män och kvinnor äro de, som genom sina organisationer hjälper tidsutvecklingen framåt — mot socialismens seger.

Den ekonomiska depression, som nu går över världen, tvingar arbetarklassen fram till nya uppoffrande strider. Striderna för ett nytt produktionssystem. Striderna för arbetets rätta värdering. Striderna för socialismens förverkligande. Striderna för kultur, och mänsklig lycka skall utkämpas av arbetarklassen genom deras nationella och internationella klasskampsgorgani-

Vart bär det hän?

För en tid sedan gick genom pressen meddelanden om en oärlig fackförningsfunktionär. I tidningen Arbetets redogörelse över förhöret läses bl. a.:

"Tillgreppen synas ha ägt rum under 1920 samt till någon del under 1919 och i år samt hava bortslösats på kvinnor och spritdrycker, varjämte en av Larsson innehavd blomsteraffär, enligt ett hastigt överslag, gått med förlust, som beräknas till bortåt 10,000 kr. Larsson och en förutvarande kassör i samma förening, Börjesson, vilken på sin tid straffades för förskingring jämte en del andra personer ha tillsammans besökt restauranger, varvid Larsson i allmänhet "lagt ut" eller ock har det i föreningens kontorslokal föranställt nattliga fester och spelpartier, vid vilka lösaktiga kvinnor medtagits. Ett stort antal sådana ha hörts. De uppgiva att ofta, ibland flera gånger i veckan, Larsson och andra män tagit dem med upp på kontoret och de hade därvid erhållit betydande penningsummor. En av de hörda förklarade, att hon under dessa besök sannolikt mottagit sammanlagt 2,500 kr., en annan att hon erhållit närmare 2,000 kr. Spritdrycker ha inköpts bl. a. på hotell och betalats med 30 kr. flaskan."

Har man kanske inte skäl till frågan härövan?

I vårt arbete ingår som ett huvudmoment höjandet av de arbetande klasserna i ekonomiskt och andligt avseende. Men ingen hade väl någonsin tänkt att så fort man i ekonomiskt hänseende kommit en smula över svältgränsen, detta skulle ta sig uttryck i denna ständiga efterrapning av överklassens vanor, som man sorgligt nog ser allt för ofta inom vårt läger, och en efterrapning även av överklassens laster.

En sorglig tendens visar sig inom allt större lager av vår arbetarbefolkning, särskilt i storstäderna och större industrisamhällen, en tendens till andlig förflackning. Man har slutat upp med att försöka förkovra även sin andliga människa. Detta visar sig på många områden, hos både män och kvinnor,

sationer. Din organisation är en länk i kedjan. Du själv är en kraft i stridshären, om du tillhör din organisation.

I stridshären, som kämpar mot det elände, den nöd, fattigdom och arbetslöshet, som du ser runt omkring dig i dag.

En fattigdom, där samhällets barn gå svältande utanför fyllda varumagasin och förråd — därför att det nuvarande produktionssystemets rikedomar tillfalla den lilla privatägande överklassen.

Våra organisationer vilja avskaffa denna orättfärdiga nöd och elände. Arbetarklassens organisationer är bryggan, som leder arbetarklassen fram till det kooperativa samhällsliga produktionssystem, som arbetareklassen satt som sitt mål att förverkliga.

M a j a B j ö r k m a n - B r o b e r g .

och man måste ibland fråga sig, om där verkligen finns någon socialistisk övertygelse eller hur djupt den sitter. Ty jag har ännu så mycken tro på socialismen kvar, att jag anser man åtminstone bör försöka omsätta något av dess idéer i det praktiska livet. Men inte omsätta vi väl socialismens idéer med att bara i vått och torrt apa efter den klass, vars åsikter vi gått att bekämpa. Jag undrar också, om våra organisationer egentligen ha råd att visa denna hänsyn, som vi så ofta göra, mot en hel del ryggradslösa kräk, som inte tyckas mäta bära litet medgång eller en smula förtroende från kamrater, utan genast skola visa, att de kunna, som man säger, "flyta ovanpå". En fullständigt obefintlig eller också en förvänd smak gör att man i sin upphöjda enfald tar till det första bästa beviset på "flottheten" — restaurangerna — och så är resan utför begynt.

En del ansvarlösa element inom vårt parti kunna rent av sägas ha banat väg för den uppfattningen, att det hör till det ökade förtroendet från organisationerna att kunna "leva flott" på restaurangerna, och man försvarar sin propaganda med ropet om "medborgerlig frihet".

Hur menar man detta en gång skall sluta? Vi ha väl ändå inriktat vårt arbete på framtiden och måste kunna räkna med en kommande generation. Men vilka exempel ge vi själva vår ungdom?

Hur ofta söker man fostra dem till socialister? Och vilka impulser till fortsatta ansträngningar för våra idéers framgång kunna de unga få med dessa exempel på hållningslöshet för ögonen? Vi må akta oss för att inom våra led låta de gamla prästmoralen få utbredning, ty det gäller även för oss att: Den som om söndagarna och på våra möten eljest predika socialismen dessemellan lever ansvarslöst är en humbug.

A g n e s S ö d e r q u i s t .

Adresslista.

För uppgörande av en tillförlitlig adresslista för våra klubbar, distrikt och fackföreningar, uppmanas desamma att omedelbart insända namn och adress på ordf. eller korresp. sekr. till *förbundsexpeditionen, Upplandsgatan 55, Stockholm*. Varje förening, som insänder begärda uppgifter, erhåller 1 ex. av den tryckta adressförteckningen.

Obs! Alla Soc.-dem. kvinnoklubbar, som bildats under året, uppmanas särskilt beakta denna vår anhållan.

Ordf.

Det kooperativa samarbetet.

Vi leva i en tid full av strider och brytningar, där klass står mot klass, man emot man och kvinna emot kvinna, ja, till och med de, som till synes borde arbeta gemensamt för samma sak, gå ofta skilda vägar. Man sår tvedräkt i stället för endräkt, hat och misstroende i stället för kärlek och förståelse, varigenom man kommer längre och längre från samarbetet individerna emellan.

Samarbete är och förblir lösenordet för all verksamhet, man kan säga att det är det avgörande för allt levande. Gå vi till naturen, se vi vilket innerligt samarbete där råder mellan växterna och mellan djuren, och det ser nästan ut som om de skulle utnyttja samsarbetsprincipen bättre än människorna.

Visserligen har ju samverkan nationerna och folken emellan praktiserats i alla tider i mer eller mindre grad, vilken bidragit till större existens- och kulturmöjligheter. Genom samarbete kunna de små krafterna, som var för sig intet förmå, uträtta storverk. Genom samarbete kunna stora kapital samlas, och handel och produktion ordnas så, att konsumenterna få den största möjliga fördel och komma till en bättre ekonomisk ställning. Vidare skall, genom ett enigt samarbete, den blodiga konkurrensen och de oupphöriga striderna inom affärlivet bortfalla och göra människorna till vänner i stället för fiender, vilka alla sträva till ett gemensamt mål.

Det var denna samarbetstanke, som besjälade de 28 fattiga vävarna i staden Rochdale i England, kooperatiionsens första och främsta pionjärer, att, i tider av arbetslöshet och högt uppskrivade livsmedelspriser söka förbättra sin ställning. Utan arbete och pengar, som de voro, var det under mycket stora uppostringar, som de satsade 15 öre i veckan för att få ett litet rörelsekapital. Efter någon tid förhrydes en liten anspråkslös affär och inköptes varor, som försåldes bland medlemmarna. Ett gott arbete hade påbörjats, och en var sökte, var på sitt sätt verka för dess framgång.

Men man arbetade ej i medvind. Många voro de hinder och svårigheter, som man i början hade att bekämpa. Hur svårt föll det sig inte för husmödrarna, med deras stora familjer och knappa tid, att gå förbi andra väl sorterade affärer, då de skulle köpa sina varor, och då de äntligen kommo till sin egen affär de kunde få höra att "sockret var slut", att "de inte förde ost", och att "de väntade en säck mjöl i de närmaste dagarna". Men denna uppostring trohet blev ej heller obelönad, ty det kan i stort sett räknas dem det till förtjänst att företaget växte och gick framåt.

Detta lilla prov på samarbete har sedan tagits som mönster över hela världen och frambragt skapelser om vilka vi, utan att se dem, knappast kunna göra oss en föreställning. Tager man sedan i betraktande under vilka små förhållanden alla dessa företag vuxit fram, de svårigheter de haft att bekämpa och den oförståelse de rönt även bland sina egna anhängare, bli resultaten i ännu högre grad häpnadsväckande. I England, där omsättningen i de kooperativa föreningarna uppgår i milliarder, där partihandelsföreningen utvecklats till världens största affärsföretag med egna fabriker, oceanångare, jordbruk och teplantager m. m., och där man årligen offerar stora summor för allmännyttiga och kulturändamål.

Tanken på samarbete i och för inköp av livsmedel kom snart även till vårt land. Redan på 1860-talet gjordes de första nämnvärda försöken att samla konsumenterna kooperativt. Vi ha dock ej kunnat räkna med någon framgångsrik rörelse förrän de senaste tiotalen av år. Omsättningen i Kooperativa förbundet uppgick 1920 till kr. 69,149,626 och den sammanlagda omsättningen i de till förbundet anslutna föreningarna utgjorde 255,443,421.

Kooperationen strävar givetvis att nå även andra områden än distribution av varor. Små försök ha gjorts till produktiv verksamhet, de förnämsta på detta område äro bageriföreningar, men finnas även andra små produktiva företag i olika branscher. Ett produktionsföretag i stor stil blir snart en verklighet i och med Kooperativa förbundets margarinfabrik i Norrköping kommer i gång. Produktion är ju ett viktigt led i konsumenternas strävan då vi därigenom komma i direkt förbindelse med tillverkningen och förhindra onödiga mellanhänders fördyring.

Den kooperativa produktionen och rörelsen i sin helhet har de allra största förutsättningar därest enighet, trohet och framförallt ett gott samarbete förefinnes bland dess anhängare. Vad rörelsen främst behöver är husmödrarnas trohet och hängivenhet och skola de, som professor Staudinger i Tyskland träffande sagt, "genom kooperatiionen snart bli sina mäns arbetsgivare".

Agnes Jonson.

Sprid Morgonbris!

Kvinnorna och arbetarpresen.

För någon tid sedan var i en soc.-dem. landsortstidning införd en artikel vari partimedlemmarna fingo en skarp tillrättavising därför, att de i stället för sin egen press gynnade den liberala. Skulden till detta missförhållande är kvinnornas, påstods det. I första hand känner man sig nedstämd vid dylika påståenden, men vid litet närmare eftertanke finner man att vi kvinnor behöva så innerligt väl en liten knuff ibland för att vi skola kunna hålla oss vakna. Vad gör egentligen våra kvinnoklubbar för partipressens spridning? Vi anse nog att vi göra vår plikt när vi arbeta för att få Morgonbris spridd. Men vi få ej nöja oss med detta, utan vi skola bedriva en energisk agitation så att en daglig socialistisk tidning må läsas i varje arbetarehem. Vad hade vi kvinnor betytt i samhället om ej arbetarepartiet och dess press fört vår talan? Genom vår nyvunna medborgarrätt äro vi en makt att räkna med, detta säga oss tidningar av olika färger i dessa dagar. Må vi då lägga denna makt i händerna på det parti och den press som alltid bevakat våra intressen och fört vår talan. Man bör ju gärna även läsa den borgärliga pressen, den agiterar för socialismen på sitt vis för dem som något reflektera. Men i många arbetarehem har man ej råd att hålla mer än en tidning, i så fall bör det givetvis vara den som tillvaratager småfolkets intressen, det har ännu aldrig den borgerliga pressen gjort. Det finnes många sätt att agitera för en tidning. Jag läste i ovan citerade soc.-dem. tidning en anmälan om ny följetong. Där vädjades till kvinnorna att de skulle påpeka för sina kvinnliga bekanta att följetongen var mycket spännande och intressant. Varför just vädja till de "kvinnliga" läsarna? Denna agitation är överflödig; följetongen blir nog läst ändå och det av både män och kvinnor.

Vad vi böra påpeka är att ledaren läses med eftertanke. Där få vi inblick i de stora dagsfrågorna, såväl politiska som ekonomiska, och detta böra vi kvinnor ha, för att kunna delta i den stora samhällsomdaningen.

Alltså, kamrater, deltag i agitationen för soc.-dem. arbetarepartiets press. — Ävenså vår egen Morgonbris skola vi slå enig vakt omkring. Jag vill hänvisa till fru Thürings artikel i n:r 8 av Morgonbris. Läs noga igenom den och jag är förvissad om, att ni alla skola bliva besjälade av en innerlig önskan att hjälpas åt för att förverkliga de stora planer och ljusa förhoppningar hon där ställer på Morgonbris.

A—a.

Agitera för anslutning till kvinnoklubbar!

Johan Tobias Sergel.

Porträttstudie av Carl Larsson.

Jämfört med måleriet har skulpturen fört ett tynande liv. Det var först med den man, vars namn vi läsa här ovan, som skulpturen blev stark nog att taga upp tävlan med systerkonsten måleriet. Johan Tobias Sergel föddes 1740, men redan under sextonhundratalet skapade måleriet genom inhemska mästare konstverk av än i dag bestående värde.

Skulpturen har större krav på omgivning, den fordrar god arkitektur, om den skall komma till rätta såsom monumentalskulptur, skall den åter vara enbart prydnad vill det till icke borgarhem, utan en rikmansboning. Kort sagt: skulpturen är mera beroende av yttre fördelaktigheter än måleriet, måhända ock av mera framskriden kultur. Ekonomisk som andlig.

Efter Stockholms slotts brand erhöll Nicodemus Tessin i uppdrag att påbörja byggandet av ett nytt. Och den högkonjunktur för konst och konsthantverk, som nu inträdde, var den yttersta orsaken till att det fanns möjligheter för den unge Sergel att skola sin talang.

Då landet saknade inhemska konstnärer inkallades från utlandet, huvudsakligast från Frankrike, ett stort antal såväl bildhuggare som målare. Bland dessa var den franske bildhuggaren Larchevesques den som blev Sergels lärare och mästare. Larchevesques arbetade i sin tids anda. Typiska för tiden såväl som för skaparen är Larchevesques Gustav Vasa-staty på Riddarhuset. Här är man långt borta från det enkla och natursanna. Ju mera pompös en figur är, ju mera tillkrånglad den ställning som intages, desto bättre. Men sådan var tidens anda. Och tiden var den som i Frankrike beredde jordmänen för revolutionen.

Sergel fick snart deltaga i sin mästares arbeten. Och det dröjde icke länge,

innan han väckte uppmärksamhet med sin talang. Från denna tid datera sig hans porträtt av fadern och av Lorenz Pasch. Efter delaktighet i utförandet av den stora altarreliefen i slottskapellet erhöll han ett reseunderstöd för att i sin mästares sällskap besöka Paris. Denna resa blev av stor betydelse för hans fortsatta utveckling. Ty i Paris stiftade han bekantskap med de gamla mästarnas konst, och fick sina ögon öppnade för skönheten i mer förklarad form än han hittills sett den. Och nu lärde han sig inse, att vad som var dagens sanning inom konsten ingalunda kunde vara den saliggörande. Och vid sin hemkomst grep han med större iver än någonsin itu med sina studier och sitt arbete.

Efter att ha deltagit i utförandet av bland annat statyerna i rikssalen och mottagit sitt gesällbrev som bildhuggare (den tiden voro även konstnärer underkastade skräväsendet) erhöll Sergel sin andra stora belöning. Rikens ständer voterade ett flerårigt reseunderstöd, och inom kort reste Sergel till den eviga staden, till Rom, konsternas huvudstad.

Här började arbetet på allvar. Och nu såg han med fullt öppna ögon konstens förvillelser. Inför de gamla grekiska och romerska mästarnas arbeten, där sanning och sundhet var det första budet, lyste tidens konst i all sin nakenhet med sin onatur, sin falska storvulnhet och oklarhet. Sergel satte sig på skolbänken och började med att kopiera de gamlas konst för att lära vad de velat.

Som ett första resultat av dessa studier skapade Sergel det konstverk, som i dag som är är den svenska konstens pärla: "Vilande faun". Det är hart när ofattbart huru Sergel mäktat att så i ett enda slag slå an den nya ton, som skulle bli den hela sin livstid igenom skulle bli trogen men aldrig överträffa.

Faunen ligger utsträckt på marken, höjer en druvklase mot himlen och ler mot solen. Motivet är enkelt, men det är icke däri dess värde ligger, utan i den sunda och ädla naturuppfattningen, i friheten från allt som är onatur och falskhet. Detta verk väckte stort uppseende, och det följdes av flere. "Amor och Psyche", detta nobla verk, som skildrar kärleksgudens avsked från sin älskade. Jämför man detta verk med samtidens skildringar av liknande motiv, ser man om möjligt skillnaden mellan Sergel och samtida än skarpare. I Sergels verk finnes inte en tillstympelse till den osunda sensualism, som rådde i allt vad skildringar av kärlek hette. Här är luften klar och hög, något kylig kanske, men innerlig i sin nobla uppfattning av kärlekens väsen.

I "Mars och Venus" skildrar Sergel krigets gud, räddande Venus från slagfältet. "Diomedes" är en vacker

statyett, en ung man som skrider bort med blicken kastad mot den hotande faran från förföljare, sedan han berövat templet dess heliga skatt, ett skrin.

Som vi se, hämtar Sergel sina motiv från den grekiska guda- och hjältesagan. Och det tog för mycket rum att räkna upp dem alla. Men de äro alla besläktade, det är aldrig våldsamma handlingar, och är ämnet tragiskt behandlas det lugnt och värdigt, utan falsk patos. Och varefter åren gå, när Sergel allt högre i ära och kunnighet. Han blir sitt lands stolthet, och en vacker dag kommer från hemlandet en kallelse hem. Det är kungen, som vill till sitt hovs prydnad ha en man av Sergels berömmelse. I längden nekar han, ty han visste att hans konst skulle lida av att byta vistelseort och flytta upp till Stockholm, som intet ägde av allt det en konstnär har behov av för sin utveckling. Men så kom en regelrätt befallning, och då var det att lyda.

Och efter en tioårig vistelse i den eviga staden reste han hem med sorg i hjärtat.

Vad han befarat skulle gå i uppfyllelse. Sergel, som varit van att i sitt arbete spanna sin båge högt, mottog en räkka porträttbeställningar av den kungliga familjen och hovets alla koryfeer. Som ett bevis på arten av uppgifter kan nämnas att han av kungen, Gustaf III, mottog en beställning av en Venus-staty, men huvudet skulle vara ett porträtt av den för sitt lätta sätt att både tänka och handla kända grevinnan Höpken. Enligt utsagor kungens mätress, älskarinna. Att Sergel led, kan man fatta, men det skulle dock unnas den gamle mästaren att få höja sig till en högre flykt. Då kung Gustaf dog, beslöts uppresandet av hans staty, och uppdraget gavs naturligtvis åt Sergel.

(Forts. å sid. 8.)

Sergel: MARS OCH VENUS.

Kvinnornas insatser i valarbetet.

Under tiden vi väntat på valresultatet ha vi sökt taga reda på de socialdemokratiska kvinnornas insatser i valarbetet. Helt naturligt önskar man i vidaste mån få reda på, om de politiskt organiserade kvinnorna fyllt sin uppgift. Att här kunna framlägga en hel framställning av allt arbete, som utförts av våra klubbar, är icke möjligt, emedan vi icke haft tid att infordra rapport från klubbarna utan vänt oss till kvinnodistriktet och sådana finnas ju tyvärr ännu icke i alla delar av landet, vilka vi dock, inom parentes sagt, hoppas snart få bildade överallt, där förutsättningar finnas. I Morgonbris n:r 7 och 8 redogjordes för den s. k. föragitationen till valen och komma därför nu endast att tagas upp de föredrag och det arbete, som utförts för själva valet. Vi kunna icke heller särskilja den agitation, som utförts av klubbarna själva, kvinnodistriktet ensamt eller med hjälp av kvinnoförbundet eller i samband med partidistriktet, ty det löper ofta samman detta arbete och ekonomiska ansvar. Glädjande framgår av rapporterna, att ett gott samarbete med männens organisation ägt rum på de flesta platserna.

Vi taga då först Blekinge under skärskådande och finna, att kvinnodistriktet anordnat 20 möten och partidistriktet 5. Alma Norsell från Karlstad har talat på 18 och Bernhardina Bengtsson på 7 platser. De möten, som kvinnoklubbarna arrangerat, ha varit mycket festligt anordnade med blommor och grönt samt sång, musik, uppläsning och kaffeservering.

Som valkommitterade ha så gott som alla kvinnoklubsmedlemmar inom distriktet fungerat och en intensiv husagitation har bedrivits, varvid såväl kvinnoförbundets agitationsskrifter som ett särskilt cirkulär från kvinnorna i Blekinge delats ut i 25,000 ex.

Vi förflytta oss nu till Medelpad, vårt nordligaste distrikt och se efter, vad det förtäljer oss om sin agitation. Här ha parti- och kvinnodistriktet arbetat samman på ett mycket lyckligt sätt. Tidningen Nya Samhället har också stått i full samklang med agitationen och på ett utomordentligt sätt följt den och reklamerat för den. Sålunda har Ruth Gustafsson haft en av sina turnéer förlagda ditupp och talade på 16 möten, som voro besökta av cirka 2,500 åhörare. Ester Nordin, Essvik, talade på 13 möten med omkring 1,000 åhörare och Selma Nordlander hade 9 möten med 500 åhörare. Dessutom fick Disa Västberg omedelbart hon kom från turnén i Gävleborgs län ge sig ut och tala på 11 platser, som samlade omkring 1,000 åhörare. På de flesta av dessa möten ha kvinnoklubbarna stått som arrangörer och prisas de av valled-

ningen för sina prestationer i anordningarna av mötena. Partidistriktet synes vara stolt över att inom provinsen äga en sådan stark och livaktig kvinnorörelse. Vi vilja gärna kvittera detta med ett tack till männen för deras förstående för vår kvinnorörelse. Utöver dessa meddelanden ha de medverkat som valkommitterade, hållit speciella kvinnomöten för instruktion i valtekniken, ordnat med bilar på valdagen och utfört en väl planerad husagitation.

För att följa den kronologiska ordningen i denna redogörelse, så få vi nu företaga en färd ända ned till Skåne. Distriktets ordf. Maja Björkman-Broberg har lämnat en mycket utförlig rapport, som med alla prov på de olika cirkulären kvinnoklubbarna och distriktet givit ut skulle fylla halva Morgonbris, vilket vi givetvis icke kunna införa. Vi skola dock på bästa sätt söka få framfört, hur stiliga och duktiga kvinnorna varit i Skåne. Vi ha långt förut fått en aning därom genom en jämmerlåt i högerpressen, som vår press saxat. I denna beklaga de sig över den energi, som arbetarkvinnorna i Skåne lade i dagen som huskommitterade och agitatorer.

Här har också varit det bästa samarbete med valledningen, som med sin ombudsman i spetsen varit nog så pådrivande och ej låtit de kvinnliga talarna sitta hemma. Men detta är ej kvinnorna ledsna över utan tacksamma för och notera, att det funnits söndagar, då de hållit intill 5 föredrag. 56 föredrag med kvinnliga talare ha genom distriktet hållits och fördela sig sålunda: Anna Ekberg-Åkesson 22, Maja Björkman-Broberg 15, Olivia Nordgren 14, Elma Danielsson 6 och fru Ida Rosenqvist 1. Härtill komma kvinnoklubbarnas egna möten, fester och konferenser, vid vilka dessa talarkrafter medverkat. Ett särskilt upprop har kvinnodistriktet givit ut och även kvinnoklubbarna ha låtit trycka upprop, varibland märkes ett från den nybildade klubben i Sjöbo. Vi förmärka i rapporten, att kvinnoklubbarna skött sig utmärkt och flerstades ordnat stora valmöten med såväl manlig som kvinnlig talare, och ha dessa möten arrangerats på ett utomordentligt stiligt sätt. Vi veta ju också nu, att kvinnorna mött upp fullt jämbördigt med männen och att de känt sin ansvarsfulla ställning.

Valkommitterade ha lagt i dagen en energi och arbetslust, som är mycket hedrande för dem. Socialdemokratiska kvinnorörelsen i Skåne kommer nog också att härefter få stor anslutning.

Stockholms och Uppsala läns kvinnor, som ännu anse sig böra höra samman i ett distrikt, meddelar att det anordnat 22 möten i Stockholms och 16

möten i Uppsala län. Till dessa möten ha anlitats Nelly Thüring, Ruth Gustafsson, Signe Wessman, Amanda Frösell, Gerda Bergstrand och Karolina Karlsson. Även här framkommer, att kvinnoklubbarna varit präktiga anordnare, ty de bästa mötena ha varit sådana som arrangerats av dem. Sång, musik, deklamation och lokalerna klädda i massor av blommor och grönt ha hört till programmet. Något särskilt valtryck har ej distriktet givit ut utan använt kvinnoförbundets och partiets, men har detta på ett mycket effektivt sätt blivit spritt av kvinnorna, som med stor livaktighet deltagit i arbetet som valkommitterade. Morgonbris valnummer har även vunnit en utomordentligt stor spridning och har ett par klubbar inköpt flera hundra tidningar var till utdelning under valagitationen. Även här ha klubbar beställt biler till vallokaler för kvinnor som haft svårt att gå långa vägar.

"Ack Värmeland du sköna", nu blir det din tur att visa att skönheten icke fördummar utan tvärtom är ett livselixir för kvinnorna. Här har också under brinnande valagitation bildats kvinnoklubbar, två stycken, en i Jössefors och en i Våhlberg. Agitationen har planerats med många krafter i rörelse på en gång. Kvinnorna hava flera stycken rest ut tillsammans till samhällena och verkställt en energisk husagitation om dagarna med möten på kvällarna, vilket givit goda resultat. En turné, omfattande 19 platser, med Marta Larsson som talare, hade kvinnodistriktet anordnat och 16 möten till, vid vilka Hulda Flood, Alma Norsell och Selma Hillerström hållit föredrag. Morgonbris har haft god åtgång i dessa bygder och i övrigt har förbundets och partiets valtryck blivit rikligt spritt. Mötena ha varit väl besökta och kvinnoklubbarna fint ordnade med festlig prägel. Ett extra plus anse visst Värmlandskvinnorna att de erhållit genom denna valagitation, nämligen de manliga partivännernas förståelse för vår kvinnorörelse, och det är inte det minst värdefulla.

I Västmanland har även agitationen varit livlig och flera turnéer gått av stapeln. Både Nelly Thüring, Agda Östlund och Agnes Söderqvist ha rest igenom det landet och prisat kvinnornas oförtrutna arbetsvillighet, så att överallt där kvinnorna stått som arrangörer har det varit stämmingsfulla och givande möten. Aldrig behöver man befara, att där kvinnorna ordna mötena dörrarna öppnas endast en halv timme före mötet eller att talaren skall behöva taga reda på den som skall öppna lokalen o. s. v. Åhörareantalet beräknas till 3,500. Här ha också kvinnorna i myc-

(Forts. å sid. 8.)

Våra första socialdemokratiska kvinnorepresentanter i riksdagen.

Agda Östlund.

Nelly Thüring.

Vår kvinnliga talarelista.

Inte mindre än 25 kvinnliga talare ha för vårt partis valagitation varit ute i arbete. Därav är det helt naturligt, att en del fått tillfälle att endast hålla några föredrag. Det har varit lördagarna och söndagarna, som måst utnyttjas till det yttersta och då ha så många av kvinnorna, som det varit möjligt, fått lov giva sig ut. Av detta finna vi också, vilken god skola vår kvinnorörelse varit. Hade vi ej haft denna och vår tidning, som vi kämpat för under 17 år för att uppehålla, så hade med all säkerhet ej kvinnorna kunnat giva vårt parti den hjälp, som det nu varit möjligt och som med rätta även börjar uppskattas ute i bygderna.

Om vi nu bland dem som varit mest ute skulle göra en liten axplockning och se vad de förmått, så torde vi få vända oss först till Nelly Thüring. Hon har nämligen legat ute så gott som hela året och sedan 1 maj ej haft mer än 5 fridagar. Utrymmet tillåter inte att vi räkna upp vare sig platserna eller landskapen hon genomrest utan få nöja oss med att ange antalet föredrag hon hållit och som varit 212 under året. Åhörareantalet torde kunna uppskattas till 35,000. Härefter torde Agnes Söderqvist varit den som korsat Sverige flitigast och predikat mest, ty 82 föredrag har hon hållit för cirka 8,000 åhörare. Hulda Flood kan nog räkna sina modiga 70 föredrag och Ruth Gustafson torde även hållit omkring 70 stycken. Disa Västberg har lämnat god tribut i 40 föredrag, ävenså Alma Norsell, Anna Johansson-Wisborg och Anna Ekberg-Åkesson ha hållit vardera omkring 25 å 30 föredrag. Som vi inte längre kunna hålla räkning för varje talare, så meddela vi dem som hållit mellan 10—20 föredrag. Bland

dem märkes Agda Östlund, som varit en god Stockholmare under valagitationen och endast gett sig ut på några blyxtturnéer i landsorten, Maja Björkman-Broberg. Olivia Nordgren, Elna Danielsson och Ida Rosenqvist ha rest i Skåne, Amanda Frösell, Gerda Bergstrand, Wilhelmina Karlsson och Signe Wessman ha hållit sig i Uppland, Ester Nordin och Selma Nordlander ha rest i Medelpad och Ångermanland samt Selma Hillerström i Värmland.

För en turné på 11 platser i Västerbotten ställde fru Maja Sandler sina krafter till förfogande. Det var första gången fru Sandler reste och höll föredrag för oss, men hoppas vi nu få påräkna hennes medverkan flera gånger, ävensom fru Marta Larsson, som hade en turné på 19 platser i Värmland. Flera ha varit ute och hållit föredrag; men då antalet understigit 5, så vänta vi med omnämnande av dem till någon annan gång, då de låta höra av sig.

Ett varmt tack vilja vi härmed bringa dem alla. Vi se nu vad deras arbete betytt och vi äro alla glada över resultatet, som de varit så goda medhjälpare till att få fram.

Samtidigt vilja vi även sända alla "tysta" krafter ett lika varmt tack för deras arbete. Det har inte varit det minst viktiga, ty utan deras energiska arbete skulle vi icke heller kunnat fått fram den på sina platser så glädjande frammarschen för vårt parti.

S. V.

Morgonbris

är arbetarörelsens enda kvinnotidning och bör således finnas i varje arbetarehem.

PRENUMERERA PÅ MORGONBRIS!

Eget hem!

'Var finns på jorden
väl ett ord med klang, som Du!
Eget Hem!
Vad givs på jorden
högre, ljuvare, ännu?
Varmare gå blodets strömmar
då Du ler på mannens stig.
Ungmöns rosigaste drömmar
kretsa skimrande kring Dig.'

Den mest glädjande stunden i en människas liv tror jag är den, då hon ser sig utsikter att bilda ett eget Hem. Jag tror inte något i världen skall kunna föra med sig en större glädje än just skapandet av detta egna hem.

Varför? Jo! Den hos människan inneboende känslan säger henne i och med det samma man har ett hem, har man vunnit kraft, inspiration, trevnad, glädje, lugn, och framförallt lugn. Ett hem är och skall vara som en lugn fridfull famn, i vars sköte man får pusta ut efter dagens id och strid, få ro att tänka över såväl gjorda som ännu ogjorda handlingar, och framförallt hämta nya krafter till fortsatt kamp för tillvaron.

Denna medfödda instinkt (om jag så får kalla den) ger sig alltid tillkänna mycket tidigt. Ett barn må vara aldrig så vanlottat i lekamligt hänseende, det fattar i alla fall den rätta innebörden i ordet Hem. Hemmet, som far och mor skapat, om än aldrig så tarvligt, utgör friden, tryggheten, glädjen och trösten.

De barn, som få tillfälle att utveckla denna inneboende känsla till en varm, hängiven kärlek till hemmet; de äro i sanning lyckans skötebarn. De kunna icke nog högt värdesätta det ljusa, sköna minne, som barndomshemmet lämnat kvar inom dem; och detta minne kommer mer än de någonsin ana, att spela en oändligt stor roll i deras liv, evad de skola välja sig en framtidsbana eller umgängeskrets. Ja, t. o. m. då valet kommer att gälla livsledsagare eller ledsagarinna och med denna skapa sitt egna drömda hem. De rätta fordringarna, prestationerna, på ett hem, kamrater och vänner hava till största delen framskapats ur barndomshemmet goda miljö.

Tyvär är det dock ej alla barn som få denna medfödda "instinkt" om barndomshemmet betingelser utvecklade till kärlek för detta hem, utan i många "svåra" fall utvecklas den i rakt motsatt riktning. Barnet börjar bära hat till detta hem, som inte fullgjort sin plikt som hem. I andra mindre svåra fall kanhända barnasinet slipper undan detta hat; i stället har sorg och vemod intagit platsen i barnets tankar, där kärlekens rena skyddssockla skulle flammats vid minsta beröring av barndomshemmet minne.

Huru och på vad sätt skapas ett verkligt lyckligt hem?

Den frågan kan nog besvaras på olika sätt, men det finnes dock vissa grunddrag som i alla verkligt allvarligt avgivna svar, som förbliva lika i dem alla. Det är själva huvudbetingelserna varpå det lyckliga hemmet bygges.

Den första av dessa är då Ärligheten med

sin bundsförvant Förtroendet familjemedlemmarna emellan. Därefter kommer Fördragsamheten eller Tålmodigheten mot varandra, och som ett tredje kommer förståelse, samt respekt för den enes eller andres åsikter och tankar lika väl som man gärna ser att ens egna åsikter skola vinna förståelse hos de andra.

Ärlighet! Förtroende! Finns det någon något annat, som kan sammanhålla ett hem bättre och som kan skänka mera trygghet i ett hem än vad just Ärlighet makarna emellan, kan göra? Förvisso nej!

Finns det någon något, som kan föra med sig större oro och därmed rika bekymmer än just oärlighet och misstänksamhet makar emellan? Nej, det finnes ej! Detsamma gäller förhållandet mellan föräldrar och barn. Det finnes ingenting, som barnasinnets reagerar så emot och dömer så hårt som lögnen och svikna löften. De glömma det sent. Förstår barnet att far eller mor ljugit, så får dessa sedan umgälla det många gånger. Huru många gånger har det ej hänt att en lögn eller ej hållet löfte från föräldrarnas sida för alltid rubbat barnets förtroende till dem.

Även har detta fel ett annat mycket svårt drag i hälsorna, nämligen att det gärna "smittar", manar till efterföljd. Barnet tager efter allt vad föräldrarna göra. Vänjer sig snart vid den dagliga "lögnatmosfären", så småningom kan det växa in i deras sinne som ett oöndviktigt ont, ja, t. o. m. utveckla sig till ren odygd. Huru förfärligt ohållbart skall ej ett sådant hems lycka vara, som blir byggt på lögn, misstänksamhet och många gånger även intriger.

Tålmodighet och fördragsamhet är icke blott en dygd som man och hustru skall utveckla när det gäller t. ex. barnen, när de äro besvärliga om nätterna eller vid sjukdom, eller när läxorna skola pluggas in i barnahjärnorna, utan den skall först och främst finnas till hands när det gäller förhållandet mellan kontrahenterna själva. — Huru många såväl hustrur som män finnes det ej som skulle vilja ge allt, för att ha vissa hårda ord och bittra handlingar osägda och ogjorda. Ord och handlingar, som ödelagt och förbittrat bägge deras liv! — Om ej Dom fälldes så ofta över andras ord och handlingar utan i stället fördragsamheten mera användes till försvar och hjälp mellan människor i allmänhet och mellan makar i synnerhet; huru många, många tårar skulle då ej varda spårda, huru många hem skulle då ej varit räddade från att splittras till grus och ruinhögar, till skändade minnen av vad som en gång var...

Som en given följd av fördragsamhet och talmodighet kommer förståelse för andras tankar. — Om den ene familjemedlemmen hysar en åsikt som ej kan godtagas eller godkännas av den andre, så skall dock ej den senare brutalt motsäga den framburna åsikten, och framförallt ej bemöta den med förakt. Här gäller mer än någonsin det goda ordspråket: "Allt vad du vill att andra skola göra dig, det göre du ock dem". Man måste respektera en annans åsikter lika väl som man önskar få sina egna åsikter respekterade.

Ju godare och intimare förhållandet är mel-

lan föräldrarna, ju intimare blir förhållandet mellan föräldrar och barnen, och även mellan barnen själva. Det allra bästa och sundaste förhållandet är när modern och fadern äro som "store bror" och "stora syster" för sina barn. Allt som barnen ha på hjärtat skola de kunna komma fram med till far och mor. Far och mor skola förstå dem, såväl deras böjelser för lek och nöjen som i allvarliga frågor; råda dem och glädjas med dem, och trösta dem. Respekten uppehålls bäst genom att föräldrarna alltid skola kunna stå för vad de hava sagt, bestämdhet i alla råd, och framförallt genom sitt egna goda föredöme.

En kamrat sade till mig en gång: "Jag har mycket svårare för att göra far emot än mor!" Detta förvånade mig mycket, därför att jag visste att modern var strängare än fadern. Men när jag bad om en förklaring, svarade hon: "Ser du, far säger till mig endast en gång och det ganska bestämt, sin mening, men mor hon 'tjatar' jämt". Man förstår således att föräldrar skola aldrig vänja barnen vid att det skall "tjatas" innan de ge sig tid att lyda, utan en gång med bestämdhet bör och skall vara nog. Ett lydigt barn är tecken på goda föräldrar.

Jag känner en familj, som över sitt hems dörr låtit måla det förut citerade ordspråket: "Allt vad Du vill att andra skola göra Dig, det göre Du ock dem!" Jag vet även att denna familjs medlemmar försöka att leva efter detta språk och ha de även lyckats nå ett gott resultat. Jag skulle vilja uppmana andra hem göra sammalunda.

Till sist vill jag bikta min egen dröm om mitt hems utseende och atmosfär i de enkla orden, som en gång skrivits av Karl Nilsson i dikten "Mitt Hem" (ur Offermunt):

Men ska jag uppå bästa vis
min stuga ordnad ha, som kvinna
vill gärna vara god och vis
för att min makes trohet vinna.
Förtal och skvaller från mitt bo
ska aldrig någonsin få höras
Dess lycka, trevnad, frid och ro,
av spritens missljud aldrig störas.

N o r a.

(Forts. fr. sid. 5.)

Gustaf den tredjes staty blev hans svanesång. Och som sådan honom värdig. Det är en upphöjd ädelhet över detta verk, en klarhet och en sanning, som i svensk konst icke sedan dess nåtts. Man glömmar vem det skall föreställa. Att det är en kung är oss likgiltigt. Ty det är ett konstverk som är till och lever genom sitt inneboende värde. Här har Sergel visat huru rätt han anammat de stora gamlas visdom, deras upphöjda naturuppfattning, deras kärlek till det klara och stolta.

I detta verk liksom i hans första, Faunen, strålar oss till mötes en sund livsbejakelse och en tro på mänskligheten, som varande värdigt nämnas gudarnas beläte. Och det är detta som är nyckeln till hans storhet. Att han älskade livet och vördade det. Och häri har han, liksom i hela sin verksamhet, mycket att lära nutiden.

Sund livsbejakelse!

(Forts. fr. sid. 6.)

ket stor utsträckning varit med i valarbetet och spritt partiets och kvinnoförbundets vallitteratur och Morgonbris.

Gävleborgs läns partidistrikt har anordnat turnéer med kvinnliga talare. Den ena omfattade 27 platser med Disa Västberg som talare och den andra med Anna Johansson-Wisborg som talare räknade 12 platser. I Gävleborgs län ha kvinnorna lagt särskilt an på stor spridning av Morgonbris valnummer, som av dem försålts och delats ut i många tusen exemplar.

I Göteborg har förbundets valtryck, såsom upprop, broschyrer och Morgonbris' valnummer delats ut och sålts i stora mängder. Där höllos även de sista dagarna intill valet stora kvinnomöten. Nelly Thüring skulle ha talat på dem men insjuknade och blev liggande febersjuk i Småland. Fru Anna Johansson-Wisborg reste ned och kom fram i sista stund till ett av de största kvinnomötena, som vi hoppas därmed blev räddat. Hon fortsatte sedan och talade på alla kvinnomöten som då voro planerade.

Vårt yngsta distrikt är Örebro läns. Det har bildats under valrörelsen och sålunda ej kunnat utföra något gemensamt arbete med de andra klubbarna, men visste dess ordf. berätta, att klubbarna sökt göra sitt bästa. Hallsbergsklubben tycks varit den livligaste vid anordnandet av möten. Fru Thüring har genomrest distriktet och hållit 12 möten och fru Frösell talade på 3 möten, arrangerade av Hallsbergsklubben. I Örebro har varenda klubbmedlem deltagit i valarbetet och mycket vallitteratur har delats ut.

Detta är nu det meddelande vi kunna lämna från vårt arbetsfält. Men helt säkert skulle såväl mötenas antal som övriga uppgifter om utfört valarbete av våra kvinnor kunna mångfaldigas, men tror dock att denna lilla redogörelse är en nog så god spegelbild av arbetet och intresset i sin helhet. Upps slutningen kring valurnorna få vi genom dagspressen. Valresultatet är ej känt i denna stund, men så mycket veta vi dock, att icke några förebräelser kunna göras arbetarekvinnorna för slöhet och plikt-förgätenhet. Av de rapporter varav dessa rader utgöra ett sammandrag, framgår även att arbetarekvinnorna visat stor livaktighet och känt sitt ansvar samt slutit upp vid sina klassbröders sida med röstsedeln.

S. W.

Efter det Sergel fått statyn färdig, var han ock färdig med sitt liv. Några år efteråt dog han, 1814, och blev begravnen på Adolf Fredriks kyrkogård. Det är över hundra år sedan dess, men hans konstnärsgärning lever, och kommer att leva.

N a t h a n a e l C a s s é n.

STRÖVTÅG I HEMBYGDEN.

I.

Det är skimmer i molnen och glitter
i sjön,
det är ljus över stränder och näs
och omkring står den härliga skogen
grön
bakom ängarnas gungande gräs.

Och med sommar och skönhet och skogs-
vindsackord
står min hembygd och hälsar mig glad,
var mig hälsad! — Men var är min
faderns gård,
det är tomt bakom lönnarnas rad.

Det är tomt, det är bränt, det är härjat
och kallt,
där den låg, ligger berghällan bar,
men däröver går minnet med vinden
svält
och det minnet är allt som är kvar.

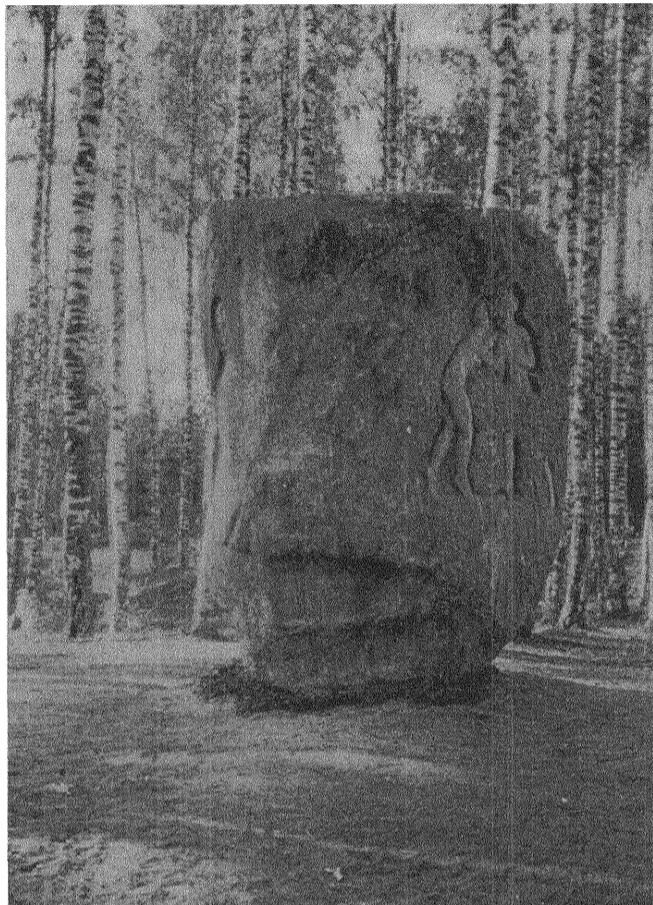
Och det är som jag såge en gavel stå
vit
och ett fönster stå öppet däri,
som piano det ljud och en munter bit
av en visa med käck melodi.

Och det är som det vore min faders
röst,
när han ännu var lycklig och ung,
innan sången blev tyst i hans dödssjuka
bröst
och hans levnad blev sorgsen och tung.

Det är tomt, det är bränt, jag vill lägga
mig ned
invid sjön för att höra hans tal
om det gamla, som gått, medan tiden
led,
om det gamla i Alsterns dal.

Och sitt sorgsna och sorlande svar han slår,
men så svagt som det blott vore drömt:
»Det är kastat för vind sedan tjugu år,
det är dött och begravet och glömt.

Där du kära gestalter och syner minns,
där står tomheten öde och kal,
och min eviga vaggång är allt som finns
av det gamla i Alsterns dal.»

Frödingstenen i Alster.

Alster — ännu ett bland de många namn, som i historia och nutid göra Värmland för oss kärt och känt.

Alster — några kilometer hitom Karlstad — ser mest ut som en liten stilla och fridfull sommarby och dess prägel skall väl knappast störas av den ström av Frödingsbeundrande vandrare, som någon gång söka sig hitut för att i »minnets ljusa tempelgård» genomleva några stunder.

Här var Gustaf Fröding född och här i närheten var hans barndomshem och här står nu den väldiga sten, där konstnären Christian Eriksson ristat bilder ur hans diktning. Där är »Mannen och kvinnan», och vi se å nästa sida ett fruktansvärt gammalt bergtroll och den lilla lilla prinsessan, å fjärde sidan ett ungdoms-porträtt av Fröding, sant ristat som av Gustaf Fröding själv.

Och här är dungen där göken gol,
och här var det gott om nattviol.

Meningen var, att stenen skulle stå just i den dungen i byn, varom detta var skrivet, men stenen befanns så stor och tung, att oöverstigliga hinder mötte för fraktandet den längre och oländiga vägen till Byn. Och nu är stenen rest på en liten kulle bland höga, vita björkstammar, den fagreste dunge Värmland kunnat bjuda sin älskade store son.

II.

Och här är dungen, där göken gol,
små töser sprungo här
med bara fötter och trasig kjol
att plocka dungen bär,
och här var det skugga och här var sol
och här var det gott om nattviol,
den dungen är mig här,
min barndom susar där.

III.

Här är stigen trängre, här är vildskog,
här går sagans vallgång vild och lös,
här är stenen kastad av ett bergtroll
mot en kristmunk långt i hedenhös.

Här är Vargens gård av ris och stenrös,
här ljud Vargens tjuvröst gäll och dolsk,
här satt Ulva lilla, Vargens dotter,
ludenbarmad, vanvettsögd och trolsk.

Här går vägen fram till Lyckolandet,
den är lång och trång och stängd av
snår,
ingen knipslug mästarkatt i stövlor
finns att visa oss, hur vägen går.

IV.

Kung Liljekonvalje av dungen,
kung Liljekonvalje är vit som snö,
nu sörjer unga kungen
prinsessan Liljekonvaljemö.

Kung Liljekonvalje han sänker
sitt sorgsna huvud så tungt och vekt,
och silverhjulmen blänker
i sommarskymningen blekt.

Kring bärens spindelvävar
från rökelsekaren med blomsterstoff
en virak sakta svävar,
all skogen är full av doft.

Från björkens gungande krona,
från vindens vaggande gröna hus
små sorgevisor tona,
all skogen är uppfylld av sus.

Det susar ett bud genom dälden
om kungssorg bland viskande blad,
i skogens vida välden
från liljekonvaljernas huvudstad.

De socialdemokratiska kvinnorna i Skåne hålla konferens.

Vilja ha kvinnliga medarbetare i partipressen.

Skånska distriktet av socialdemokratiska kvinnoklubbar höll sin 13:de årskonferens i Lund söndagen den 14 augusti. Fru Olivia Nordgren, Trälleborg, öppnade konferensen och höll ett hälsningstal till de församlade ombuden, representanter från de flesta av de socialdemokratiska kvinnoklubbarna i Skåne. Fru Nordgren betonade, att arbetet bland arbetareklassens kvinnor nu mer än någonsin krävde att vårt arbete inriktades på att göra arbetareklassens kvinnor ansvarsfullt medvetna om de plikter och det ansvar som genom kvinnornas politiska medbestämmanderätt nu är rådande. Hoppades att konferensens beslut under dagens förhandlingar skulle lända arbetareklassens sak och våra gemensamma strävanden framåt.

Härefter föredrogs och godkändes dagordningen.

Till ordförande utsågos fru Friberg, Trälleborg, samt fru Rosenkvist, Hälsingborg. Till sekreterare utsågs fröken Hanna Pettersson, Lund. Redaktionsutskott: fru Anna Ekberg-Åkesson, Malmö, fru Maja Björkman-Broberg, Landskrona, fröken Karla Johansson, Svedala.

Styrelsens årsberättelse föredrogs och lades med tacksamhet till handlingarna. Årsberättelsen visade att ett gott agitationsarbete under det gångna årets lopp utförts genom agitationsföredrag av distriktets kvinnliga agitatorer, fru Anna Ekberg-Åkesson, fru Olivia Nordgren och fru Maja Björkman-Broberg.

Revisionsberättelsen föredrogs och godkändes.

Förslag till stadgeändring föredrogs och antogs.

Motion från Malmöklubben om anordnandet av instruktionskurser för kvinnorna inom de respektive klubbarna på olika platser behandlades.

Flera av kongressmedlemmarna betonade nödvändigheten av att instruktionskurser förlades inom de olika klubbarnas områden, så att största möjliga antal kvinnor inom arbetarrörelsen och de socialdemokratiska kvinnoklubbarna nåddes. Särskilt nu behöves en upplysningspropaganda bland kvinnorna i så stor utsträckning som möjligt.

Kongressen yrkade bifall till motionen samt gav distriktstyrelsen i uppdrag att på bästa möjliga sätt anordna dessa kurser. Dessutom antog konferensen det förslag, som av styrelsen utarbetats: "att föreslå klubbarna att exempelvis avsätta 10 öre pr medlem och kvartal till en fond för instruktionskursers anordnande i sociala och politiska samhällsfrågor".

En annan motion från Malmöklubben förelåg: "På vad sätt kunna vi kvinnor med

kraft protestera mot livsmedels- eller svälttullar, som innevarande års riksdag beslutat?" Efter en livlig diskussion beslutade konferensen att göra följande uttalande, som av redaktionsutskottet föredrogs:

"Då tull å livsmedel drabbar konsumenterna ur alla samhällslager väsentligen lika pr individ utan hänsyn till deras ekonomiska bärkraft; då dessa tullar sålunda måste kännas mest betungande för små inkomstagare och under arbetslöshetsperioder samt därför ofta verka som svälttullar och då vidare endast ett fåtal av den jordbrukande befolkningen, de större godsägarna, hava fördel av livsmedelstullarna, så beslutar konferensen att till kvinnorna rikta en kraftig maning att vid höstens val sluta upp kring det socialdemokratiska partiets kandidater och verka för att den socialdemokratiska representationen i riksdagen växer sig stark nog att motarbete reaktionens försök till svält- och livsmedelstullar."

Motion från Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb så lydande föredrogs:

"Den skriftliga agitationspropagandan inom arbetarepressen för att väcka arbetareklassens kvinnor med i arbetet för de socialdemokratiska idéernas spridning har varit mer än lovligt försummad. Nu stå vi emellertid genom kvinnornas medbestämmanderätt vid valen i en situation som kräver att framförallt denna agitationspropaganda utnyttjas och tillvaratages på ett mera fruktbringande sätt än hittills. Stora skaror, ja, de flesta av arbetarehemmens kvinnor stå i dag oförstående för det socialdemokratiska partiets arbete och strövan.

Kvinnorna fordra sin särskilda avpassade agitation, de fordra att man direkt vänder sig till dem, talar till dem genom vår arbetarepress. — Om vi skola för framtiden vara förvissade om arbetareklassens kvinnors solidaritet i arbetareklassens kampstrider, måste den skriftliga agitationspropagandan inom arbetarepressen inriktas på att få kvinnorna målmedvetna och med i partiets leder som kämpar för vår gemensamma sak.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb hemställer därför att distriktskonferensen gör ett bestämt uttalande i denna för oss kvinnor livsviktiga angelägenhet samt att frågan jämte konferensens fattade beslut remitteras till de arbetaretidningar inom Skåne, som närmast berör Skåneklubbarnas läsekrets."

Konferensen gjorde efter en livlig diskussion, däri motionens syftemål varmt understöds, följande uttalande:

"Att den skriftliga propagandan inom arbetarepressen för kvinnorna hädanefter utnyttjas i största möjliga utsträckning, och som ett krav på våra partitidningar i detta

syfte hemställer konferensen, att kvinnliga medarbetare anställas inom vår partipress."

En motion från Ystads kvinnoklubb i nykterhetsfrågan och så lydande togs till behandling: "Kvinnorna böra rösta för ett rusdrycksförbud oberoende av vad ståndpunkt männen inom vårt parti intaga till densamma."

Fru Anna Ekberg-Åkesson, Malmö, föreslog att följande uttalande antogs av konferensen. Efter en livlig diskussion blev detta förslag, så lydande, antaget:

"Att kvinnorna hävda sin egen övertygelse i förbudsfrågan vid en eventuell omröstning och rösta i överensstämmelse härmed."

Från Malmö nykterhetskommitté förelåg en anhållan om anslag av 200 kr. för anordnande av en nykterhetskurs. Distriktstyrelsen avstyrkte förslaget på grund av att medel ej funnos inom distriktet för anslagsgivande. Konferensen beslutade i enlighet med detta förslag.

Val av styrelse och verkställande utskott företogs. Verkst. utskott: ordf. Maja Björkman-Broberg, Landskrona, Anna Ekberg-Åkesson, fru Hilda Svensson, Malmö. Övriga styrelseledamöter blevo fru Ida Rosenkvist, Hälsingborg, fröken Jönsson, Eslöv, fru Hansson, Trälleborg, fru Ljungkvist, Åhus. Suppleanter blevo fröken Hanna Pettersson, Lund, fru Thuresson, Landskrona, fru Jönsson, Malmö.

Revisorer blevo fru Fredrika Larsson, Malmö, fru Appelgren, Malmö, och fru Karlsson, Malmö. Revisorssuppleanter blevo Holgersson och Larsson.

Innan konferensen avslöts uttalades ett varmt tack till den avgående styrelsen och uttalades den förhoppningen, att arbetet i fortsättningen måtte bli till gagn för våra gemensamma sociala intressen inom arbetarrörelsen.

Maja Björkman-Broberg.

Dalarnes kvinnoklubbar hålla konferens i Smedjebacken.

Kvinnoklubbarna från Säter, Falun, Ludvika, Grängesberg och Smedjebacken voro samlade till konferens i Smedjebacken söndagen den 21 augusti.

Deltagarna hälsades välkomna av fru Lotta Karlsson.

Till ordförande utsågs fru Ebba Mattsson, Grängesberg, och till sekreterare fröken Hanna Sikström, Smedjebacken.

Den från föregående möte bordlagda frågan om ett distrikts bildande upptogs till förnyad behandling. Under debatten framhölls fördelen av ett distrikt, särskilt med tanke på agitationsen. Men ekonomin lägger fortfarande hinder i vägen för bildande av särskild distriktsorganisation för kvinnorna.

På grund av att Dalarnes partidistrikts styrelse har visat den största förståelse för kvinnoklubbarnas arbete ansågs att vi även i fortsättningen böra kunna få hjälp att planera för vår agitation.

För att få full klarhet om kvinnodistrikts stadgar och arbetssätt tillsattes en kommitté

Det ligger i Edert eget intresse

att göra Edra uppköp i

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM MED OMNEJD

VARJE KÖPARE HAR DEL I ÖVERSKOTTET.

för att till nästa konferens utreda frågan. Till kommitterade utsågos Ebba Mattsson, Grängsberg, Anna Vestman, Säter, och Lotta Karlsson, Morgårdshammar.

Frågan om hur man skall bedriva valarbetet inleddes av Hanna Silström och föranledde en livlig diskussion.

Frågan "Är det nödvändigt att klubbarna äro anslutna till arbetarkommun när vi ha eget förbund?" inleddes av Lotta Karlsson. Frågan har väl närmast kommit upp på grund av klubbarnas dubbelbeskattning. Men förbundets stadgar innehålla att klubb skall vara ansluten till partiet genom kommunen. Framhölls också faran av att klubbarna skiljdes från kommunen. Man bör i stället göra allt för att stärka samarbetet.

Beslöt göra en vädjan till arbetarkommunerna att invälja en kvinnlig representant i kommunstyrelsen för att bevisa sin goda vilja att planlägga samarbetet.

I frågan om kvinnoklubbars bildande uttalades den förhoppningen att var klubb bör ta under övervägande om något kan göras. Arbetarkommunerna borde väl också intressera sig för den saken.

Nästa fråga: "Hur männe kvinnorna komma att ställa sig till en blivande förbudsomröstning?" inleddes även den av Lotta Karlsson. Beslöt att protestera mot den opinion som talar för att kvinnorna i denna fråga ej skulle få samma rösträtt som männen. Kvinnorna höllo även i denna frågas avgörande på likställighet med männen.

På inbjudan av klubben i Säter beslöt hålla nästa konferens i Säter nästa år.

Ordföranden tackade Smedjebackens kvinnoklubb för de utmärkt trevliga anordningarna och hjärtliga mottagandet och utbringades ett leve för ett enigt och målmedvetet arbete för socialdemokratins framgång och för Smedjebacksklubben.

Referenten.

Blekinge socialdemokratiska kvinnoklubbar samlade till kamratmöte.

Kamratmöte för Blekinge kvinnoklubbar hölls i Karlskrona söndagen den 7 aug. Mötet, som var talrikt besökt, öppnades med avsjungandet av kvinnosången 'unisont. Till att leda mötets förhandlingar valdes Stina Nordin samt till sekr. och referent Maria Petersen, båda från Karlskrona.

Följande frågor upptogs till behandling.

"Kan det vara lämpligt att arbetarekvinnan tillhör Svenska kvinnornas medborgarförbund?" Uppå frågan följde en skarp diskussion, varpå mötet gjorde följande uttalande.

"Blekinge kvinnoklubbar, samlade till möte i Karlskrona söndagen den 7 aug., uttala som sin bestämda åsikt, att arbetarekvinnans plats är inom sin egen klass' föreningar och att hon skall taga avstånd från såväl Svenska kvinnornas medborgarförbund som övriga borgerliga föreningar."

Därefter diskuterades det kommande riksdagsvalet, då kvinnorna i år för första gången ha rösträtt till riksdagen och uttalades att kvinnorna borde bedriva en kraftig agitation samt sprida broschyrer i varje hus. Dessutom har Blekinge kvinnodistrikt anordnat en turné med talarinna, som upptager en hel del platser inom Blekinge. En uppmaning gjordes att anordna så många livskraftiga möten som möjligt.

Behandlades frågan: "Mödrarnas ansvar gentemot den växande ungdomen i föräldrahemmet och där rådande familjeliv?" Av diskussionen framkom, att mödrarna framförallt böra ge akt på sig själva och en sann stark vilja bör finnas hos modern, då hon har ett så stort ansvar för barnens och ungdomens fostran. Arbetsamhet och självbehärskning är vad hon måste fostra dem till.

Bernhardina Bengtson, Karlshamn, lämnade upplysning om förhandlingarna från instruktions- och upplysningskursen, som hölls i febr.

Partidistrikt och Arbetarekommuner!

Låt ej intresset för vårt parti, som genom valrörelsen blev väckt hos kvinnorna, domna bort! Sök att nu samla dem till bildandet av kvinnoklubbar. För vidare meddelanden tillskriv *Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund, Upplandsgatan 85, Stockholm.*

Vidare förekom sång och deklamation.

Mötet avslöts med avsjungandet av Internationalen, varpå kaffe serverades.

Därefter företogs en färd med ångslup ut till Värnö för att bese sevärheterna därstädes, varpå den angenäma dagen var tillämplig.
M. P., sekr.

I samband med avslutningen tackade fru Ruth Gustafson och arbetarekommunens ordf. mötesdeltagarna för visat intresse vid bildandet av klubben samt uttalade en förhoppning, att klubben måtte gå en ljus framtid till mötes.
D. T.

Sölvesborgs socialdemokratiska kvinnoklubb

har hållit sitt andra årsmöte. Mötet, som hade festlig prägel, öppnades av Amalia Rasmusson, som i ett anförande vidrörde de olika spörsmål, som ligga oss kvinnor närmast, samt uppmanade till fortsatt arbete för vår klubb och kraftigt agitera för våra idéer. Därefter upplästes års- och revisionsberättelsen och beviljades den avgående styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet.

Av årsberättelsen framgick, att klubben under året hållit 12 ordinarie samt 3 extra möten och har klubben tillsammans med arbetarekommunen anordnat ett föredrag med fru Bernhardina Bengtsson och redaktör Algot Törnkvist som talare. Även ett kamratmöte har klubben anordnat, talrikt besökt. Under året har försålts 370 ex. av Morgonbris. Av revisionsberättelsen framgick, att klubbens utgifter och inkomster balanserat på kr. 607: 02.

Till styrelse för det nya året valdes: Amalia Rasmusson, ordf., Anna Ihd, vice ordf., Alma Ågren, sekr., Augusta Fröberg, vice sekr., Elin Blomqvist, kassör. Revisorer blevo Maria Olsson, Jenny Danielsson och Kerstin Lindström.

Efter det egentliga årsmötet höll fru Bernhardina Bengtsson från Karlshamn en gedigen föreläsning över "Det frivilliga bildningsarbetet" av rektor Oskar Olsson, vilken avtäckades med en kraftig applåd. Flera sådana praktiska föredrag och vår klubb skulle säkert växa i numerär. Efter föredraget intogs kaffe. Sedan några andra frågor behandlats, avslöts mötet med sång.
A. Å.

Surahammar.

Härvarande soc.-dem. kvinnoklubb höll söndagen den 3 april sitt årsmöte. De före-

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Säter.

Soc.-dem. partiets distriktsstyrelse i Dalarna har under april anordnat en föredragsturné i Dalarna i syfte att bilda socialdemokratiska kvinnoklubbar. Talare var fru Ruth Gustafson från Stockholm.

I Säter, som även besöktes, hölls föredrag söndagen den 24 april över ämnet: "Kvinnornas ansvar som medborgare". Den till omkring 200 personer uppgående publiken, mest kvinnor, avtackade det utmärkta föredraget med livliga applåder.

Efter föredraget inbjöd arbetarekommunens ordf. de socialdemokratiskt sinnade kvinnorna till enskilt möte för dryftande av frågan om bildande av en socialdemokratisk kvinnoklubb.

Fru Ruth Gustafson redogjorde först för vilken uppgift en kvinnoklubb har att fylla, sättet för bildande av densamma samt lämnade upplysningar om en del anslutningsformer.

Efter att flera talare haft ordet beslöt mötet att bilda en socialdemokratisk kvinnoklubb och antecknade sig ett 30-tal kvinnor för medlemsskap i densamma.

Därpå valdes till styrelse fröknarna Anna Vestman, hospitalet, Säter, ordf. och korresp. sekr., Edit Strömwall, sekr., Helga Gustafsson, kassör, Signe Johansson, v. ordf., och fru Amanda Lilja, v. sekr. Styrelsensuppleanter blevo fröknarna Agda Andersson, Emma Andersson och Hilda Gustafsson. Till revisorer valdes fröknarna Nanna Lundsten och Alma Norén med fru Hulda Borg som suppleant. Kommissionär för tidningen Morgonbris blev fröken Vestman.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

dragna berättelserna godkändes och full och tacksam ansvarsfrihet beviljades.

Till styrelse valdes: ordf. Hilda Norström, sekr. Elsa Ericksson, kassör Matilda Eklund, vice ordf. Jenny Liljeberg och vice sekr. Ida Lindmark. Suppleanter blevo Amanda Rydberg, Agda Sjöberg och Emelia Norström. Revisorer blevo Maria Öhrman, Elvira Stockhaus och Elin Stake med Selma Johansson och Jenny Nykvist som suppleanter.

Till uppbördsmän valdes Elvira Nilsson, Emelia Johansson, Anna Spännare och Matilda Källberg.

Att under året representera klubben vid Surahammars org. arb. bostadsförening valdes Hilda Norström.

Höstens riksdagsmannaval behandlades och valdes en förberedande kommitté på 3 personer, som skulle konferera med arbetarekommunen och ungdomsklubben för agitationens bedrivande.

Till bestridande av omkostnaderna vid 1-maj-festen skänktes 10 kr. och skulle till denna fest rekvireras 50 ex. av Morgonbris.

Mötet bevestigades av arbetarekommunens ordf., vilken lämnade en del värdefulla upplysningar.

Vid mötet, som var talrikt besökt, förekom förutom "kaffe", sång, musik och deklamation. Sekr.

Från Jönköpings soc.-dem. kvinnoklubb.

Ett år har kvinnoklubben i Jönköping arbetat under namn av Jönköpings soc.-dem. kvinnoklubb, och som sådan är det nu vi komma för att rapportera något om vår klubb såväl till förbundet som till Morgonbris. Enligt stadgarna återvaldes tre av den gamla styrelsen, nämligen kassören fröken Gulli Lindkvist, vilken varit kassör sedan Valmansföreningens första början, v. ordf. fru Gunhild Ingvarsson samt undertecknad. Som nya medlemmar invaldes fru Elin Neuman, som blev sekreterare samt fru Hilma Kron, v. sekr. Suppleanter blevo fru Hilma Hallenborg och Anna Brink. Revisorer blevo fru Helga Ruland, Frida Karlsson och Hanna Svensson, med fru Ester Ferm som suppleant.

Under förra arbetsåret har föreningen mest arbetat inom sig själv, om man undantager den av densamma anordnade offentliga Skottårsfesten, som gick av stapeln den 24 febr. och vilken var såväl omtyckt som givande en liten behållning. Några små enkla fester har även hållits och även de under denna tid påbörjade kamratmötena. Vi få hoppas mycket gott samarbete och livgivande intresse för alla klubbar genom dessa sammanträffanden.

Först vid valet i december lyckades det oss socialdemokratiska kvinnor här i Jönköping få invald vår första representant i stadsfullmäktige. I första kretsen ingick som andra namn fru Elin Neuman. Det är icke ett för vår rörelse nytt namn, som härigenom framfördes, ty redan under sin tid i Göteborg var hon med och har sedan fortsatt oavbrutet här i Jönköping, ofta kanske rent av som ensam kvinna i demonstrationståg och annorledes.

Agnes Lithman.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Bankaffärer alla slag. Högsta inlåningsränta.

Från Bollnäs.

Bollnäs Soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte den 8 mars.

Av års- och revisionsberättelsen framgick, att inkomster och utgifter balanserat på en summa av kr. 838:91. Under året ha hållits 11 ordinarie möten och 12 styrelsesammanträden. Ett föredrag av fru Ruth Gustafson och 3 föreläsningar, nämligen om "Socialismen", "Den nya skattelagen" och om "Fattigvården" ha hållits. Vidare har klubben anordnat ett samkväm tillsammans med Bollnäs arbetarekommun, varvid förelästes om "Den nya undervisningsplanen". Klubben har också arbetat för de kooperativa idéerna. Så har inom klubben bildats syförening, som av medlemmarna omfattas med stort intresse, där diskussioner också förekomma.

Vid de politiska valen, dock särskilt vid de kommunala, har klubben deltagit och har representant såväl i kommunal- som municipalfullmäktige i fattigvårdsstyrelsen.

Till styrelse för kommande år valdes: ordf. fru Alma Cederholm, sekr. fru Elsa Forsberg, kassör fru Ester Sandberg, vice ordf. fru Signe Ceder och vice sekr. fröken Helfrid Borg. Till revisorer valdes fru Hilda Aldén, Mimmi Forsgren och fröken Mina Nilsson. Klubben tillhör Bollnäs arbetarekommun sedan klubben bildades våren 1919 och Sverges Soc.-dem. kvinnoförbund.

Mötet, som var präglad av den bästa stämning, avslutades med "kaffe" samt fotografiering av samtliga klubbens medlemmar.

Vi bringa härmed en hälsning till alla klubbkamrater i landet.

Elsa Forsberg, sekr.

Bjuvs socialdemokratiska kvinnoklubb

firade sin 15-åriga tillvaro söndagen den 7 augusti. Mötet öppnades av klubbens nye ordförande, fru Anna Johansson, som hälsade de närvarande välkomna.

Därefter redogjorde den nu avgående ordföranden, fru Kerstin Månssen för klubbens verksamhet under den gångna tiden. Trots det att klubben ej kan räkna mer än omkring 30 medlemmar, hålla vi ändå modet uppe och hoppas att många av vår klass' kvinnor, som ännu ej fått blicken öppen för våra nyvunna rättigheter och för det stora ansvar, som den nya tiden lagt i våra händer, snart måtte känna och förstå, att det är deras plikt att alla gemensamt sluta sig till oss och vår rörelse, så att kedjan kan bli stor och stark.

Klubben är representerad inom kommunal- och municipalfullmäktige samt pensions-, nykterhets- och fattigvårdsnämnden.

Det angenäma mötet avslutades med sång, deklamation och kaffedrickning.

Med kamrathälsning till klubbarna landet runt gm
Karolina Persson.

»Den duktige skiljer sig från mängden därigenom, att han gör mer än sin plikt självant, instinktivt. Medelmåttan gör sin plikt för uppehållets skull och den undermålige endast när principalens ögon vila på honom.»

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrik. Adr.: Kassören Fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7,30 e. m. & lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus' C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.

Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.